

ROMA-MAGYAR EGYÜTTÉLÉSI TAPASZTALATOK ÓVODAI KÖRNYEZETBEN VASMEGYER TELEPÜLÉSEN

MŰHELYBEMUTATÓ

Szerepi Sándor (PhD) és Vargáné Nagy Anikó (PhD)

A roma-magyar együttélési gyakorlatok tekintetében nem beszélhetünk egységesen érvényesülő jellemzőkről, hiszen a lokalitás sajátosságai oly mértékben különböző megoldási módokat hoznak létre, melyek nem írhatók le sablonszerűen. A Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Karán több mint egy évtizedes gyakorlat, hogy a hallgatókkal közösen végzünk olyan lokális kutatásokat, melyek fókuszában a kisebbség-többség (jelen esetben roma-magyar) együttélési mintáit vizsgáljuk. A kutatások során bevált működési mód volt, hogy kiindulópontnak a helyi óvoda intézményét tekintjük, hiszen az óvodás gyermekek révén mind a szülők egy része, mind az óvodapedagógusok, mind pedig azok a településen meghatározó szereplők is könnyen bevonhatók a vizsgálatba, akik a lokalitás működésében, működtetésében meghatározó szereppel bírnak.

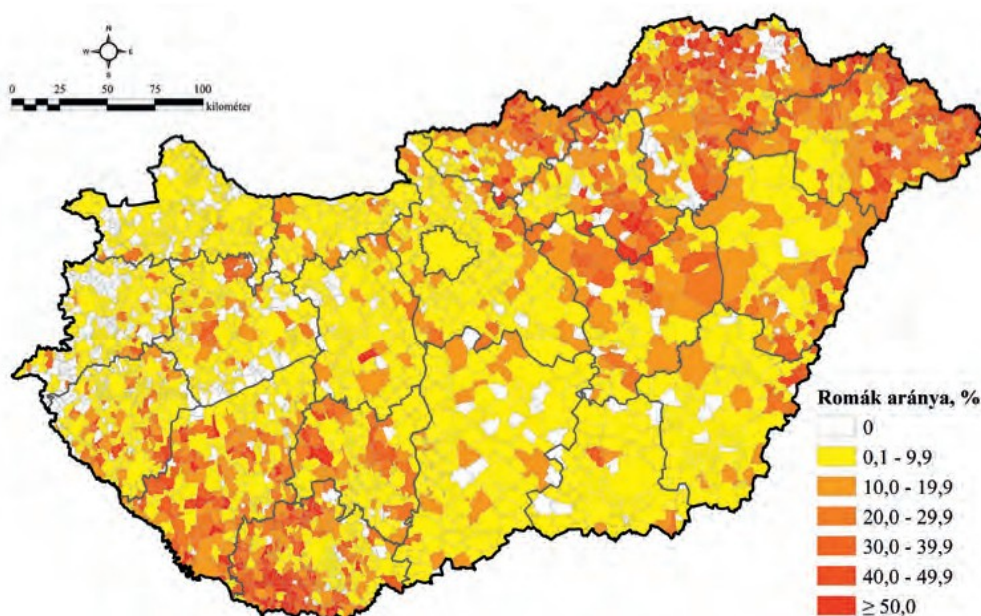
A vizsgálatba bevont község Szabolcs-Szatmár-Bereg megye középső részén, a megyeszékhelytől 15 km távolságra helyezkedik el, Kemecse szomszédságában. A település a Kemecsei járáshoz tartozik, több mint 1600 lakossal. Nyíregyháza közelsége alapvetően meghatározza a falu helyzetét, függetlenül attól, hogy a járási székhely is csak néhány km távolságra található. Vizsgálatunk helyszínéül a következő tényezők miatt választottuk Vasmeagyert. Egyrészt a településen meghatározó a roma, cigány családok jelenléte. Másrészt egy olyan kistépülés, melynek vizsgálatát egy viszonylag rövid idő alatt egy néhány fős kutatói team is lebonyolíthatja. Harmadrészt könnyebb volt megoldani a szállás problémáját is, mert a Nyíregyházi Egyetem kollégiumában (Sóstói út), közel a

településhez kaptunk lehetőséget a hallgatók és oktatók elszállásolására (megjegyzés: a kutatásban Vargáné Nagy Anikó és Szerepi Sándor vettek részt. A hallgatók a DE GYGYK óvodapedagógus szak nappalis, végzős hallgatói).

A roma-cigány népesség eloszlása Magyarországon rendkívül egyenlőtlen. Az 1. térképen, mely a Debreceni Egyetem saját felmérését vette alapul, egyértelműen megfigyelhető, hogy két nagyobb területen felülreprezentált a roma népesség. Egyrészt a Dunántúl déli részein: Somogy, Tolna és Baranya megyében. Másrészt pedig az ország északi-északkeleti régióiban: Nógrád, Jász-Nagykun, Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében.

A vizsgálat helyszínéül választott település ebben a tekintetben tipikusnak tekinthető, hiszen az említett régióban található, lélekszámát tekintve kistépülésnek számít, illetve jelentős számban élnek roma származású polgárok a községben. Valamint – legalább ennyire fontos, hogy - működnek köznevelési intézmények, rendelkezik önálló egészségügyi intézménnyel és egyházközséggel is. Egyebek között ezért is esett a választás a településre. Vasmegyer község önkormányzati óvodájában folytattunk kutatást a kar óvodapedagógus hallgatói segítségével 2019. decemberében. A kutatás három napján készítettük el az interjúkat az óvoda pedagógusaival (5 fő), az intézmény vezetőjével (1 fő), 3 rendelkezésre álló szülővel, a településen dolgozó szociális szakemberrel, a község lelkészével és polgármesterével. Az interjúk felvételében és a kutatás lebonyolításában két oktató kolléga és négy hallgató vett részt.

1. ábra. A roma lakosság aránya a településeken 2010-13-ban, %. Forrás: Pásztor I. Z. és Pénzes J. (2018).

1. ábra A roma lakosság aránya a településeken 2010-13-ban, %
Forrás: a Debreceni Egyetem felmérése alapján

„A jól működő hátránycsökkentő folyamatok hátterében ezért minimálisan az alábbi területek együttes tevékenységével kell számolnunk: szociális ellátórendszer illetve intézkedések, köznevelési intézmények, munkaerőpiaci intézkedések, egészségügyi ellátás és szolgáltatás, településfejlesztési, településrehabilitációs intézkedések.” (Szerepi, 2020).

Ezen érvek alapján kerestük meg az óvodapedagógusok mellett az egészségügy, a szociális szféra és az egyházi élet szereplőit is, akik mind rendkívül segítőkész módon vettek részt az interjúk létrejöttében. Hozzájárulva a település roma-magyar együttélésének vizsgálatához.

A szervezési feladatok a 2019/2020-as tanév őszi szemeszterének első felében kezdődtek. Felvettük a kapcsolatot a település óvodájának vezetőjével, akinek a révén eljutottunk a falu „referencia” személyeihez: a községben dolgozó védőnőhöz, az

óvodában és iskolában működő szociális szakemberhez, illetve az itt élő lelkész házaspárhoz.

Az interjúk felvétele 2019. december 4. és 6. között történt két helyszínen: a református lelkésszel a parókián beszélgettünk, a település vezetője a hivatalában látott minket vendégül, de az összes többi interjút az óvoda épületében vettük fel. A szám szerint 12 interjú rögzítése után az elkészült fényképekkel együtt egy külön tárhelyre töltöttünk fel mindent, azzal a szándékkal, hogy a következő szemeszter folyamán a rögzítésben részt vett hallgatókkal együtt feldolgozzuk és természetesen publikáljuk a kapott eredményeket. A 2020. év elején elinduló pandémia sajnos keresztülhúzta terveinket, és az azt követő bizonytalan időszakok sem kedveztek az elfekvő anyag reaktiválásának. Így néhány évre félretettük az elkészült felvételeket. Terveink szerint ennek a dokumentációnak a feldolgozására kerül sor a következő hónapokban.

A munkamódszerünk a következő volt. Az óvodába érkezésünk után egyeztettünk az interjúba bevonni szándékozott óvodapedagógusokkal, a vezetővel, illetve a segítségével bevont személyekkel. A három nap alatt végig két csoportban dolgoztunk az oktatók irányításával. Az interjúkat közösen rögzítettük, az interjúalanyok kikérdezésében a hallgatók is aktívan részt vettek, az előre megbeszélt kérdések mentén. Az interjúk felvétele mellett természetesen bevonódtunk az óvoda mindennapi életébe is. Megnézhettük és bekapcsolódhattunk a tevékenységekbe, a játékba, és mivel jókor érkezünk: a Mikulás várásba is.

Az interjúk elemzésétől azt várjuk, hogy fókuszált

képek kapunk egy szabolcsi kistelepülés néhány évvel ezelőtti állapotairól a roma-magyar együttélést tekintve, különös tekintettel az óvodáskorú gyermeket nevelő családok életére vonatkozóan.

Irodalom

- Pásztor István Zoltán és Pénzes János (2018). A cigányság lélekszáma és helyzete egy északkelet-magyarországi felmérés tükrében. *Földrajzi Közlemények*, 142 (2). 154-169.
- Szerepi Sándor (2020). Az intézményes kisgyermeknevelés és a hátrányos helyzet kapcsolatának pedagógiai vonatkozásai. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 8(1), 39-46.